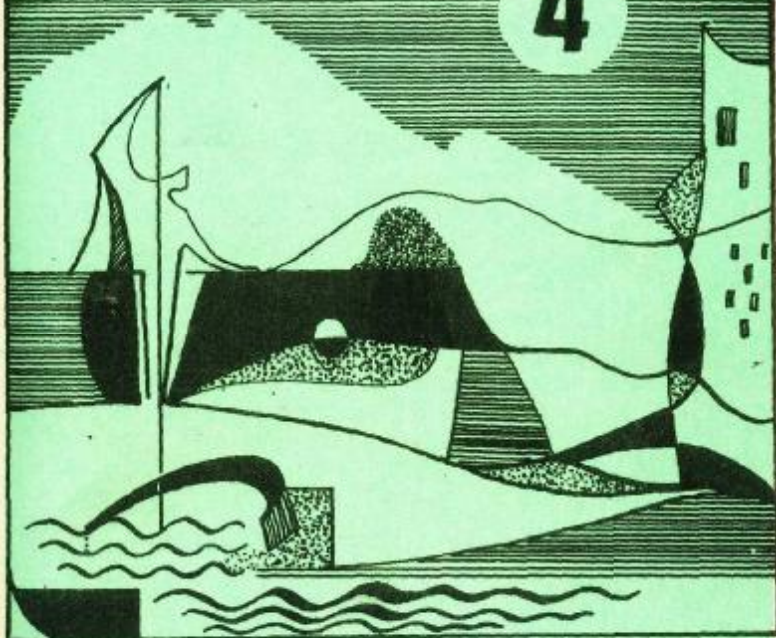

1971

4

SPRAVODAJ

SLOVENSKEJ SPELEOLOGICKEJ SPOLOČNOSTI

S P R A V O D A J

Slovenskej speleologickej spoločnosti

Číslo 4
1971

Vydalo Múzeum Slovenského krasu
Liptovský Mikuláš

Oslavy 50.výročia jaskyne Slobody

V auguste tohoto roku uplynulo práve 50 rokov od objavenia Demänovskej jaskyne Slobody. Správa slovenských jaskýň a Múzeum slovenského krasu pripravili na počesť objavenia bohaté oslavy, medzi inými aj vedecký seminár a výstavu „50 rokov jaskyne Slobody“. Oslavy sa začali podľa programu dňa 5.augusta prednáškovým večerom v Okresnom osvetovom dome v Lipt. Mikuláši. Otvárací prejav predniesol riaditeľ SSJ Dr.J.Jakál, ďalej prednášal prof.L.Blaho.K pestrosti programu večera prispelo hudobnými vložkami kvarteto Ludovej školy umenia. 6.augusta bol v Horskom hoteli pri vchode do jaskyne Slobody zahájený seminár na tému "50 rokov jaskyne Slobody". V rámci tohoto prednášali: L.Tarnócy o najstaršej histórii tejto jaskyne, Ing.O.Luptak o výstavbe a perspektívnom rozvoji jaskýň Demänovskej doliny, Dr.A.Droppa CSc o geomorfologických pomeroch Demänovskej doliny a Ing.M.Marenčák o Nízkych Tatrách ako o chránenom území.Je len škoda, že väčšina pozvaných sa seminára nezúčastnila. Napriek tomu prednášky a diskúzie priniesli mnoho zaujímavých poznatkov a ne jeden cenný návrh a podnet pre ďalšiu prácu. Odpoľudnia, po skončení seminára bolo v Múzeu Slovenského krasu otvorenie výstavy k výročiu jaskyne Slobody. Výstavku otvoril riaditeľ MSK V.Nemec. V nasledujúci deň pokračovali oslavy pietnou spomienkou na jaskyniarov,ktorí odpočívajú na cintoríne v Paučinej Lehote. Slávnostný prejav mal V.Nemec, vhodnými zborovými spevmi prispel ženský spevokol z De-mänovej.Súčasne na cintoríne bol položený aj základný kameň pre pamätník jaskyniarov. Oslavy vyvrcholili v ten deň slávnostným koncertom v jaskyni

Slobody, kde v Hlbokom dome účinkoval Žilinský miešaný zbor pod vedením prof.A.Kállaya. K návštevníkom sa prihovoril slávnostným prejavom Dr. J. Jakál. Vo veľkom dome účinkoval Okresný učiteľský spevokol z Lipt.Mikuláša pod vedením Jána Klauču, vedúceho odboru kultúry. Koncertu sa zúčastnila delegácia Ministerstva kultúry pod vedením námestníka ministra RSDr. Jozefa Mravíka. Záver osláv vyvolal veľmi priaznivý ohlas u širokej verejnosti a je povzbudením k usporiadaniu podobných podujatí aj v budúcnosti. Z osláv bol zaslaný objaviteľovi A.Královi do Tišnova pozdravný list. Veľkú pozornosť venovali oslavám aj zástupcovia našej tlače, rozhlasu a televízie, čo tiež značne prispelo k úspechu. Jubilujúcej jaskyni sa dostalo zaslúženej pozornosti našej verejnosti. Zostáva len želať si, aby návrat do jej histórie v spomienkach a príklady osobností, ktoré sa jaskyni a jej rozkvetu tak obetavo venovali, sa stali povzbudením ku zvýšenej starostlivosti a aby všetky ďalšie snahy o rozvoj tejto jaskyne a jej budúcnosti boli úspešné.

Ludovít T a r n ó c y

Stručná správa o činnosti oblastných skupín SSS za 1. polrok 1971

Pracovná činnosť jaskyniarov v jednotlivých oblastných skupinách SSS pokračovala podľa ročného plánu aj v uplynulom 1. polroku 1971. Nemáme však celkový obraz o vykonaných prácach a dosiahnutých výsledkoch, pretože niektoré skupiny, aj keď aktívne pracujú na vybraných lokalitách, nedostatočne, alebo vôbec neinformujú predsedníctvo o priebehu vykonaných prác, neposielajú pravidelne denníky a hlásenia z jednotlivých akcií. Hodnotenie aktivity takýchto skupín potom dopadne v ich neprospech. Chceme sa aj touto cestou obrátiť na vedúcich oblastných skupín, aby v budúcnosti pravidelne posielali hlásenia z vykonaných akcií. Tieto výsledky slúžia nielen k hodnoteniu skupiny po metodickej stránke, ale sú zároveň aj smerodatnými hodnotami, na základe ktorých sa plánuje výška ďalšieho príspevku a vybavenosti skupiny.

Oblastná skupina č.1. - Košice-Jasov

Jasovská skupina jaskyniarov je zo všetkých oblastných skupín jediná, ktorá neposlala doposiaľ takmer žiadne hlásenia a ani nevypracovala plán činnosti na rok 1971. Napriek uvedeným organizačným závadám skupina pracuje úspešne už niekoľko rokov na lokalite Teplica - horné pracovisko, priepašť, ktorá sa nachádza v blízkosti Jasovskej jaskyne. Výsledky dosiahnuté v minulom roku dávajú reálnu nádej postúpiť hlbšie, event. dosiahnuť aktívny tok vyvieracky Teplica. K dosiahnutiu dna priepasti museli členovia rozširovať úzke steny priepasti, ktorá už má bohatú sintrovú výzdobu na stenách. Tieto rozširovacie práce prebiehali aj v jarných a letných mesiacoch tohoto roku.

Oblasťná skupina č.2 - Spišská Nová Ves

Táto aktívna oblasťná skupina pokračovala aj v priebehu polroka na prieskumných prácach v oblasti Slovenského raja. Hlavné pracovisko bolo v Tomášovskej jaskyni, okr. Spišská Nová Ves, kde v lome pri ťažobných prácach sa podarilo odкрыť nový jaskynný systém. Zaujímavosťou tejto jaskyne je, že sa nenachádza vo vápenci, ale v tretohorných horninách. Jaskyňa tvorí podzemné riečisko v strednozrnitých pieskovcoch s karbonátovým tmelom. V spodnej partii riečiska sú už drobnozrnité zlepenice. Systém je vyvinutý po dvoch tektonických trhlinách približného smeru SV a SZ. Jaskyňa bola zdokumentovaná v dĺžke 250 m, tiež bolo urobené profilovanie chodieb ako aj odber petrografických vzoriek na valúnovú analýzu. Zároveň skupina uskutočnila aj meranie puklín a vrstevnatosti v kameňolome nad jaskyňou, včítane zostavenia situačného plánu kameňolomu. O tejto lokalvodaja. Ďalším pracoviskom skupiny je jaskyňa Pod Zelenou horou, taktiež v Slovenskom raji. V rámci prieskumnej činnosti v januári vyhotovili dokumentáciu a fotodokumentáciu jaskyne. Takto získané materiály sú pripravené pre publikáciu v zborníku Slovenský kras.

Oblasťná skupina ž.3 - Rožňava

Skupina v poslednej dobe tiež málo posielala hlásenia o vykonaných prácach na jednotlivých pracoviskách. Sekcia A pracovala nepravidelne v nárazových akciách na prieskume Hučiacej vyvieracky pri Kunovej Teplici v masíve Plešiveckej planiny. Výsledky dosiahnuté v uplynulom polroku ešte neboli zdokumentované, ale aj tak dávajú reálnu nádej preniknúť v krátkom čase na aktívny tok jaskynného systému. Niektorí členovia hlavne zo sekcie C sa zúčastnili

Jaskyniarskeho týždňa 1971 v Belanských Tatrách, kde mali odborné prednášky.

Oblasťná skupina č.4 - Spišská Belá

Členovia oblastnej skupiny zo Spišskej Belej pokračovali v prieskume jaskyne Na Hlinách, objavenej koncom minulého roku. Jaskyňa v dĺžke 68 m bola predbežne zdokumentovaná. O výsledkoch a popise tejto jaskyne sme Vás informovali samostatným príspevkom vedúceho skupiny Jozefa Jiráska v minulom 3. č. nášho Spravodaja. Veľkú časť činnosti venovala skupina prípravným a organizačným prácam tohoročného Jaskyniarskeho týždňa v Belanských Tatrách, kde veľkou mierou prispeli k zdarnému priebehu celého programu.

Oblasťná skupina č.6 - Tisovec

Skupina pracovala v letných mesiacoch na lúke Brnovo, kde bol premeraný a zakolíkovaný nový závrť, ktorý sa tu vytvoril v hlinitom pokryve koncom minulého roku. Zároveň sa vykonalo aj orientačné zameranie ostatných závrťov. O lokalitách bol napísaný článok do Krás Slovenska. Výprava do priepasti Jelenia uvoľnila vchod, ktorý sa zasypal cez zimné mesiace. Sondovaním v nových chodbách sa zistilo, že na dvoch miestach na dne priepasti sú možnosti ďalšieho postupu. Vykonali aj prípravné práce pre ďalší prieskum v budúcnosti, skupina vykonala aj kontrolu stavu zaľadnenia v priepasti Singliarka. Zistilo sa, že stav zaľadnenia na stenách a dne priepasti sa zmenil len málo a že zostup na ľadový kužeľ je možný aj bez lana.

Oblasťná skupina 5.9 - Liptovský Mikuláš

Skupina si vytvorila 2 stabilné pracoviská. Jedno v Demänovskej a druhá v Jánskej doline. Vedúcim pracoviska v Demänovskej

doline je J.Moravec a v Jánskej doline S.Šrol. Systematicky a veľmi aktívne pracujú jaskyniari vedení S.Šrolom, ktorí pokračujú v hĺbení prieskumnej sondy v protiľahlom svahu Stanišovskej jaskyne.

V Demänovskej doline boli v 1.polroku 1971 vykonané prieskumné práce v priepastnej jaskyni Psie diery.

Oblasťná skupina č.11 - Dolný Kubín

V apríli a máji 1971 preskúmali členovia skupiny jednu z viacerých jaskýň v okolí Kralovian. Po pre-kopaní suťovej upchávky v Kralovianskej kope dosiahli dĺžku 25 m. Po vyhodnotení dosiahnutých výsledkov ukazuje sa reálna nádej postúpiť ďalej. V prieskume sa bude pokračovať.

V máji sa zamerala skupina na prieskumné práce v ponore Brestovskej jaskyne. Po zistení nového po-noru v doline Volariská započali tu vyčistovacie práce. Cieľom týchto prác je preniknúť do systému Brestovskej jaskyne z tohoto smeru. Vody potoka sa ponárajú 800 m od ústia Studeného potoka. Súčasne sa pracuje aj v ponore Studeného potoka, kde sa po-stúpilo o 15 m.

Oblasťná skupina č.14 - Zvolen

Skupina pokračovala hlavne v zimných mesiacoch v prieskumných prácach, započatých ešte r.1968 v priepastnej jaskyni Záskošie v Jánskej doline. V jaskyni je niekoľko sifónov, ktoré skupina postupne prekopávala, za účelom zníženia vodnej hladiny. Na konci III.sifónu je 300 m vodorovná chodba, ktorá končí priepastou. Po prekonaní tejto 20 metrovej tzv. Šrolovej priepasti preskúmali členovia skupiny prvý väčší dóm o rozmeroch 12/8 m. Priestory tohoto dómu majú už bohatú kvapľovú výzdobu. Na dne Šrolovej priepasti sa nachádza aj bočná chodba dlhá 180 m, ktorá

je zatiaľ taktiež ukončená sifónom. Okrem týchto prác preskúmali aj horné poschodie v blízkosti sifónov I,II a III. Súbežne s týmito prácami pokračovali aj mapovacie práce, ktoré pre zdvihnutie hladiny vody v sifóne I nemohli byť kompletne dokončené. V budúcnosti sa bude pokračovať v prieskume ako aj vo vyhotovení dokumentácie z tejto priepastnej jaskyne.

Oblasťná skupina č.17 - Dubnica n/V

Skupina pokračovala v započatom prieskume jaskyne na Rúbani v Mojtínskom krase. V puklinovitej chodbe, z ktorej vanie priedvan, sa pracuje pomocou trhacej techniky. Niektoré partie bolo potrebné zaistiť podperami. Skupina vykonala aj sondovacie práce nad vyvieračkou v Uhliskách.

Oblasťná skupina č.19 - Dolné Orešany

Skupina vykonala orientačný prieskum v oblasti Me-sačná skala v polesí Majdan. Na lokalite Starý plášť, ktorý sa nachádza taktiež v polesí Majdan na ľavom boku Čiernej skaly, preskúmala skupina 5 menších otvorov, silne zahlinených. V najväčšom z nich sa chodba po 3 m rozdvojuje. Po 7 m sa však aj dlhšia odbočka končí zahlinenou časťou. Pracovisko bude v budúcnosti sledované, nakoľko pod otvorom vo vzdialenosti 100 m vo svahu sa nachádza vyvieračka. Hlavnú pozornosť však venovala skupina prieskumu jaskyne Cajla. V lomovej stene opusteného lomu Cajla preskúmali malú jaskyňu. Vnútorne priestory jaskyňky sa rozdeľujú na vodorovnú chodbu S smerom a na stúpajúcu chodbu V smerom, časť priestorov má sivú sintrovú výzdobu. Na požiadanie predsedníctva SSS vykonali niektorí členovia skupiny orientačný prieskum priepasti Klenová a Zbojníckej jaskyne v Malých Karpatoch pri obci

Chtelnica, kde sa rysuje vytvorenie novej oblastnej skupiny. Zbojnická jaskyňa sa nachádza v malom výbežku za obcou. Vstupná časť má priepastovitý charakter. V hĺbke -8 m sa jaskyňa rozdeľuje. Hlavný otvor smeruje J smerom a klesá priepastovite dole. Bočný otvor je vodorovný a má východný smer. Prieskumné práce značne sťažuje veľké množstvo kameňov, nahádzaných majiteľmi blízkych polí. Priepasť Klenová je pracoviskom skupiny v Chtelnici. Niektoré časti priepasti už zaistili výdrevou. Skupina preskúmala priepasť /do hĺbky -10 m/ a niekoľko závrto, ktoré sa nachádzajú v blízkosti tejto priepasti. Skupina pracovala aj vo Veľkej Cajlanskej homole, kde preskúmali 6 menších jaskýň. Novoobjavenú priepasť preskúmali predbežne do hĺbky -30 m.

Oblastná skupina č.20 - Bratislava

Skupina sa zamerala v uplynulom polroku hlavne na sondovacie práce v. Červenom kameni. V rámci tohto prieskumu zamerali únikovú chodbu a sondovali v južnej bašte. Pri čistení novoobjavenej chodby pod hladomorňou a sondou pod hradným múrom sa našli hlinené nádoby. Bola urobená výstuž spojovacej chodby pod bránou.

Oblastná skupina č.21 - Uhrovec

Skupina preskúmala známu jaskyňu vo Vlčom dole pri Omastinej na úpätí Čierneho vrchu. Bola vykonaná kontrola merania z r.1934. Celková dĺžka jaskyne je takmer 40 m a v niektorých miestach sa nachádza čerstvý nános. Archeologickými vykopávkami v minulosti sa tu našli predmety z neolitu, eneolitu, halštatu a nálezy zo stredoveku. Na lokalite sa dajú predpokladať ďalšie chodby. Skupina preskúmala a pracovala aj v blízkej Dúpnej diere pri Slatinke, ktorá sa

nachádza v Žernovej doline 2 km od obce Omastiná. V blízkosti jaskyne sa nachádzajú 3 silné vyvierajúce a závrty na Velkých lúkách, ktoré ale už patria do pracovnej naplne oblastnej skupiny č.18 z Trenčianskych Teplíc. Samotná jaskyňa má dĺžku 17,5 m v hlavnom smere J-S. Jej priestory sú suché a teplé /16°C/, preto boli obývané partizánmi za SNP. Výzdobu jaskyne tvoria 3 veľké vodopády žltej až ružovej farby. V zadnej časti sú vlhké partie, kde sa nachádza aj živá sintrová výzdoba. V jaskyni sa ukazujú náznaky ďalšieho pokračovania. Nad portálom jaskyne je v smere V-Z menšia okrúhla diera. Skupina vykonala orientačný prieskum Uhrovského hradu. Podzemné chodby hradu sú však pre speleologický prieskum bezvýznamné, len steny hradu sa využívajú pre lezecko-inštruktážny výcvik. Na SV od hradu našla a preskúmala skupina vo vápencových bralách novú jaskyňu. Úzky štrbinovitý vchod sa zvažuje dovnútra pod spádom 15-20° do vzdialenosti 9,5 m. Jaskyňa nemá prakticky väčšiu výzdobu, len miestami sintrový povlak. Po ľavej strane od vchodu sú dva úzke komíny, kde v budúcnosti skupina bude pokračovať v započatých sondovacích prácach. Skupina sondovala aj na kóte Košútova skala pod Rokošom. Steny kolmých vápencových skál tu tvoria pukliny, hlboké až 30 m. Západným smerom od Košútovej skaly vo vzdialenosti asi 80 m skupina preskúmala novú jaskyňu. Pomerne nízky vchod sa postupne smerom dovnútra zvyšuje až na 1,7 m. Dĺžka jaskyne je 4,5 m a steny sú pokryté bielym mäkkým sintrom. Je tu veľké množstvo komárov. Bola uskutočnená aj orientačná prehliadka škrapo-vého poľa pri Omastinej, ktoré sa nachádza vo výraznom chrbte zv. Priesaniská, medzi obcou Omastiná a dolinou Osiková. Pod škrapovým poľom sa nachádza vyvierajúca Garajka. Na tejto lokalite započne v budúcnosti skupina systematický prieskum.

Oblasťná skupina č.23 - Blatnica

Najmladšia oblasťná skupina SSS sa pustila s veľkou chuťou do prieskumných prác. Zamerali sa hlavne na orientačný prieskum Gaderskej doliny za účelom vyhľadania vhodných lokalít pre ďalšie prieskumné práce. Preskúmali pravú stranu v Konskom dole, od potoka až po dolinku Havranová. V samotnej Gaderskej doline prezreli pravú stranu Plešovice - od kameňolomu vyššie. Našli len jednu jaskyňku oproti Korskému dolu, avšak pre ďalšie práce je bezvýznamná. V doline Havranová v Koňskom dole našli niekoľko jaskýň vo svahu Vápenej asi 300 m od hladiny potoka, a to: Dolná Stĺpová, Horná Stĺpová, Mažarná. Vo svahu Tlstej preskúmali taktiež jaskyňu Vyhne. Na tejto lokalite budú v prieskume pokračovať. Obhliadku terénu vykonali aj v Blatnickej doline a hlavného prameňa Blatnického potoka, lebo sa tu predpokladá jaskynný systém. V bočnej Behánskej dolinke v blízkosti Havranej doliny našli a preskúmali v strmom svahu pod bralami menšiu jaskyňku. Vchod o rozmeroch 80 cm vedie 4 m vodorovne a odtiaľ kolmo dolu taktiež 4 m. Z prvej úrovne vedie šikmo klesajúca chodba ešte ďalších 14 m, a končí v sutine. V jaskyni sa nachádza menšie jazierko a živá sintrová výzdoba. Miestami sa tvoria menšie kvaple.

Zdenko H o c h m u t h ml.

Priepastovitá jaskyňa Komíny na planine
Pelc

Jaskyňa sa nachádza v SZ svahu planiny Pelc v Stratenskej hornatine. Prístup je najvýhodnejší z poľany na západnom okraji tejto planiny, ktorá siaha až nad dolinu Tesniny. Odtiaľ vedie takmer vodorovný chodník 450 m zhruba na JZ, potom nadol strmým skalistým terénom asi 30 m priamo ku vchodu, ktorý leží vpravo od vchodu do jaskyne Vlčie diery.

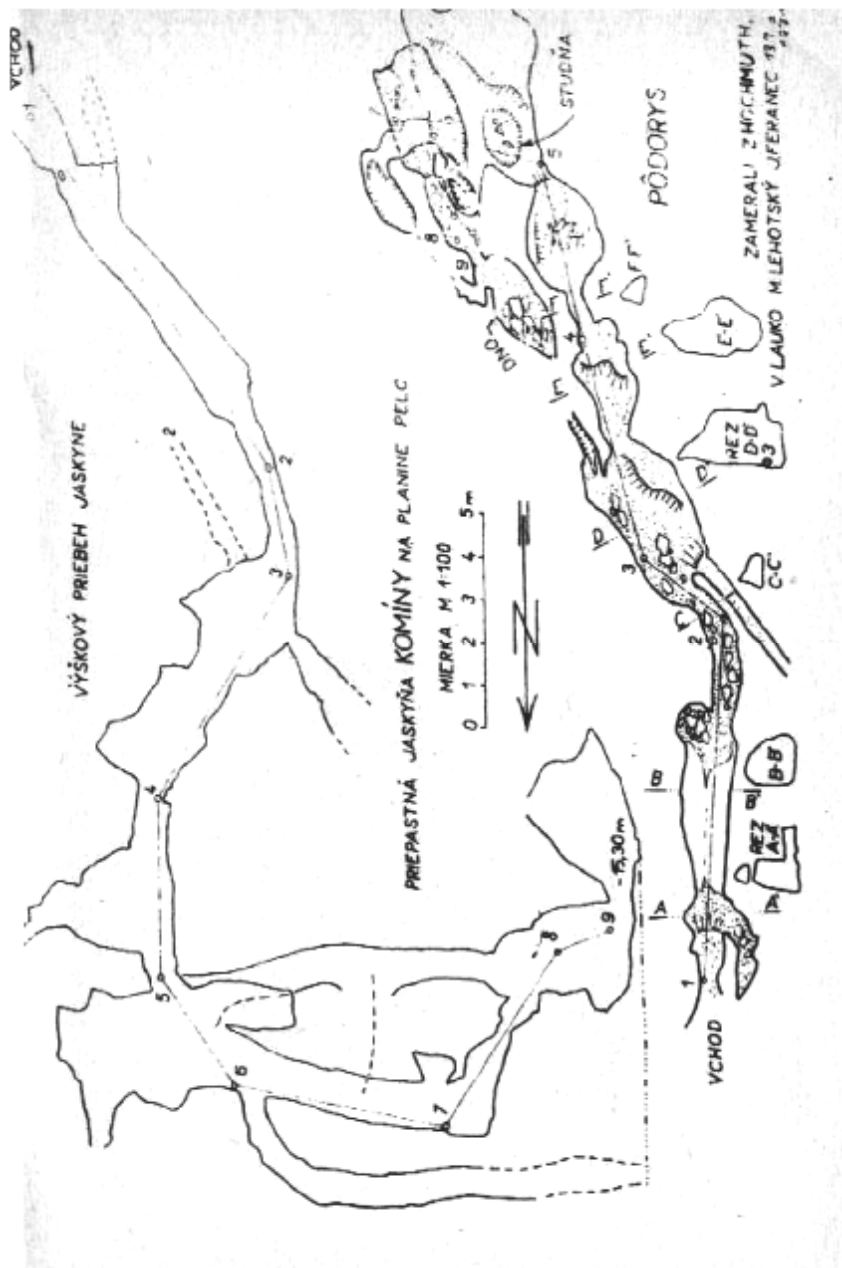
Popis jaskyne

Vchod do jaskyne leží v hustom poraste pod menším bralom. Samotný otvor má rozmery asi 60/100 cm a smerom nadol sa mierne rozširuje. Nasleduje skalný stupeň s rozdielom 1,5 m, kde nazad odbočuje malá, asi 3 m úzka chodbička. Za skalným stupňom pokračuje prudko klesajúca chodba oválneho prierezu 2/1,5 m. Na konci, v hĺbke asi 6 m sa zníži a vedie už horizontálne. Odtiaľ skalným oknom, nízkym len 50 cm sa dostávame do menšej sieňky 5/2 m. Sieňka má pokračovanie v troch smeroch. Puklinovitá priepať v jej priamom pokračovaní je nepreleziteľná, ústi však pravde-podobne do hlavnej priepasti. Smerom na SZ pokračuje menšia chodbička, ktorá však po 4 m je taktiež nepre- leziteľná. Napokon tretie hlavné pokračovanie jaskyne vedie južným smerom. Prekonaním stupňa asi 3,5 m pokračuje v jeho hornej časti už horizontálnou chodbičkou, ktorá opäť vedie do menšej okrúhlejšej sieňky, veľkosti asi 4,5 m. V strope sieňky sa nachádza menší kvapľový vodopád, prakticky jediná výzdoba

jaskyne. Sieňka ústi už priamo do Hlavnej priepasti, ktorá pozostáva z troch vertikálnych komínov, hlbokých okolo 12 m. Najschodnejší je po povrazovom rebríku stredný puklinovitý Komín, vytvorený na poruche cca 320, sklon 85° na V. Jeho prvá časť je hlboká 7 m, potom na S konci pokračuje ťažko preleziteľnou štrbinou do menšej sieňky. Táto sieňka je najhlbším miestom priepasti /-15,3 m/. Na V strane je blatistá štrbina, odkiaľ je počuť zvuky z vedľajšej priepasti. Tento susedný komín vedie spočiatku šikmo, potom zvisle do blízkosti spomenutej sieňky. Dno sieňky je pokryté štrkom, v ktorom sa nachádza menšie množstvo netopierích kostí.

V rámci prieskumu a zameriavania sme iné pokračovanie nenašli. Prievany sme tiež nepozorovali. Zaujímavá je však veľmi nízka teplota, podobne ako v susednej jaskyni Vlčie diery.

Ing.Ladislav Novotný

Ing.Ján Tulis

Tomášovská jaskyňa v Stratenakej
hornatine

Je všeobecne známe, že krasové útvary sa vytvárajú v karbonátových horninách a to hlavne vo vápencoch. I doteraz známe jaskyne na Slovensku sú prevážne v druhohorných karbonátových horninách. Je však treba podotknúť, že v niektorých prípadoch sa vyskytujú výnimky z tejto podstaty. V tomto príspevku chceme zoznámiť dobrovoľných jaakyniarov s osobitým nálezom jaskyne, ktorá nie je vyvinutá v druhohorných vápencových horninách. Ide pravdepodobne o prvý ná-lez väčšieho jaskynného systému v treťohornom útvare.

Jasyňa sa nachádza na severnom okraji Stratenskej hornatiny /Slovenský raj/, na prechode do Spišskej kotliny. Leží asi 1,5 km JV od obce Spišské Tomášovce, na okraji rekreačnej oblasti Čingov. Stratigraficky je možné bližšie určiť pozíciu jaskyne do stredného eocénu /staršie treťohory - paleogén/. Vstup do jaskyne, ktorý je na dne kameňolomu, bol otvorený pri ťažbe kameňa poranením stropu jaskyne. Vlastné jaskynné priestory o dĺžke asi 250 m sa nachádzajú pod dnom kameňolomu v hĺbke 1-4 m. Jaskynné priestory prísne sledujú vrstevné rozhranie pieskocov a zlepcov. Vrstevné rozhranie /vrstevnatosť/ má mierny úklon /8°/ k SV. Smer chodieb, ktoré sú vyvinuté na tejto vrstevnatej ploche je podmienený dvoma systémami výrazných tektonických puklín. Smer týchto puklín je približne S-J. Z uvedeného je vidieť, že priestorová orientácia jaskynných chodieb je podmienená šruktúrnymi prvkami, ktoré sú vyvinuté v

sedimentoch.

Názov pieskovce a zlepenca, ktorý sme použili na začiatku, je len veľmi obecný a trochu nepresný. V skutočnosti sú to sedimentárne horniny, na zložení ktorých sa 60-80% podieľa kalcitová zložka /stanovená chemicky/. Táto zložka vytvára tmel a vlastné zrná sedimentov. Zastúpenie rozpustnej zložky je blízke karbonátovým horninám /vápencom/ a preto sú tieto horniny vhodné pre vytváranie krasových foriem. Vznik jaskýň v takýchto horninách je teda podmienený vysokým obsahom vodami ľahko rozpustnej karbonátovej zložky a vhodnými štruktúrnymi prvkami /vrstevné plochy, pukliny/.

Jaskyňa bola podrobne zdokumentovaná a boli taktiež vyhodnotené všetky geologické prvky, ktoré podmienili vznik jaskyne. Tieto výsledky budú v najbližšom čase zverejnené.

Vyplňovanie cestovného príkazu pri prieskume oblastných skupín

Pri vybavovaní úradnej agendy SSS sa vyskytli organizačné ťažkosti, ktoré sťažujú prácu pracovníkom MSK. Ich ťažisko je hlavne v nesprávne vyplňovaných cestovných účtoch, čím sa ich vybavenie preťahuje a má za následok časté nevyčerpanie položiek určených oblastným skupinám. Na odstránenie tohoto nedostatku uvádzame vzor a pokyny, podľa ktorých sa musia cestovné účty vyplňovať.

Každý člen SSS vykoná služobnú cestu s uplatnením si nároku na cestovné len na základe cestovného príkazu, ktorý mu vydá vedúci oblastnej skupiny a to iba na akcie zakotvené v pracovnom pláne. Pracovný plán skupiny schvaľuje MSK.

Vedúci skupiny pred nastúpením cesty príkaz podpíše, vedúcemu skupiny podpíše príkaz riaditeľ MSK, prípadne poverený pracovník. Po vykonaní cesty na základe cestovného príkazu každý vyplňuje druhú stranu tlačiva /t.j.cestovný účet/. K cestovnému účtu musia byť pripojené, platné cestovné lístky /bez ktorých sa cestovné neprizná/ a správa o vykonaní úlohy. Ak sa na akcii zúčastnia viacerí členovia, môže byť správa spoločná. Pravdivosť údajov cestovného účtu podpíše každý na druhej strane dolu - podpis účtovateľa a dátum. Ak služobná cesta trvá viac dní, predkladá účtovateľ cestovný účet po jej skončení, v každom prípade najneskôr pred ukončením štvrťroku! Cestovné za účty, predložené, nebude priznané. Pri služobnej ceste možno použiť len verejný dopravný prostriedok. Súkromné motorové vozidlo možno použiť len výnimočne a to pri schválení

každého použitia individuálne, priamo riaditeľom MSK. V tomto prípade účtuje si člen SSS cestovné podľa sadzby náhrad za 1 km jazdy v týchto výškach:

Druh vozidla	Obsah valcov v ccm nad	do	Kčs
A motorový bicykel,	150		0,30
motocykel, skúter..150	250		0,35
B trojkolka, motocykel s postr.vozíkom			0,55
C osobný			750
	750	1100	0,80
	1100	1500	0,85
	1500	2000	1,-
	2000'	1,15	

Vzor cestovnej správy:

24.8. Prieskumné práce v jaskyni na Rúbani

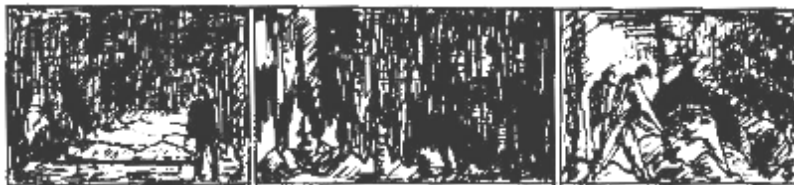
25.8. Čistenie sondy nad vyvieračkou v Uhliskách

26.8. Čistenie sondy a odnášanie zeminy

Príloha: cestovný účet 1 x

cestovné lístky 3 x

cestovná správa 1 x

Organizácia SSS

Okres oblasťná skupina č. 17

CESTOVNÝ PRIKAZ evid. č.

Obetko Milan

Telefón

Nová Dubnica MLB 9/20

Miesto, hodina a dátum odchodu Nová Dubnica 24. 8. 1971 7:30 hod	Miesto konania Mojtín - jaskyňa Na rúbani	Účel cesty prieskumné práce v jaskyni	Miesto a dátum návratu Nová Dubnica 24. 8. 1971
---	--	--	---

3. Měno spoločasnika cesty **O. Híbler, J. Lotharides**4. Použitý dopravný prostriedok (u vlast. vozidla, druh, obsah vešcov) **A**

5. Predpokladaná suma výdavkov — Kčs _____ Povoľený preddávok _____ Kčs _____

6. Preddávok Kčs _____ vyplatený dňa _____ výdavkovým pokladničným dokladom čis. **Veľká Ľubau**

Datum

Podpis pokladníka **VYŤIČOVANIE PRACOVNEJ CESTY** Podpis pracovníka, opráv. k povel. (nariad.) cesty

7. Stravovanie, ubytovanie bolo poskytnuté bezplatne

ano — nie (rozpíšte u jednotlivých ciest)

8. Správa o výsledku pracovnej cesty bola predložená dňa **30. 8. 1971** komu **riad. Híšk**

So spôsobom vykonania súhlasím

Dňa **2. 9.** 1971**riaditeľ MSK alebo poverený pracovník**

Podpis pracovníka, opráv. k povel. (nariad.) cesty

Veľká Ľubau

Podpis príjemcu — preukaz totožnosti

Podpis pokladníka

Schválil

Podpis pracovníka,
ktorý vyúčtovanie uprávil

Plati ako výdavkový pokladničný doklad č.	
Má dať	Účtovací predpis
Dať	Suma
Poznámka o zaúčtovaní Rozp. odvisle (len pre rozp. organ.)	

Dátum	Ochod — príchod		Počet dopr. prostir. *)	km ²)	Zač. a koncové pracov. výkony (hodina)	Čestovné a miestne poplatné programy	Správa (príp. na úroveň)	Nočné	Súhrada za úroveň taty	Početné vozidla vyčarý	SPOLU	Upravené
	miesto konania podčiarknite	v hod.										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
24.8.71	ODCHOD	7.50	A			13.-					13.-	
	PRÍCHOD	8.45										
24.8.71	ODCHOD	19.00	A			13.-					13.-	
	PRÍCHOD	20.13										
	ODCHOD											
	PRÍCHOD											
	ODCHOD											
	PRÍCHOD											
	ODCHOD											
	PRÍCHOD											
	ODCHOD											
	PRÍCHOD											
	ODCHOD											
	PRÍCHOD											
	ODCHOD											
	PRÍCHOD											
	ODCHOD											
	PRÍCHOD											
	ODCHOD											
	PRÍCHOD											
	ODCHOD											
	PRÍCHOD											
*) Uveďte v skratke: O - osobný vlak B - rýchlik A - autobus L - liezadlo AUS - auto služ. MOS - motocykel služ. F - Fuso					Spolu	26.-					26.-	
					Preddavok						-	
					odliva na výplatu - -----						26.-	

Vyhlasujem, že som všetky údaje uviedol úplne a správne.
**) Uveďte len pri použití inej ako verejného hromadného dopravného prostriedku.

Dátum a podpis účtovateľa

30.8.1971 *Bobko Milan*

Za Vojtechom Benickým

V poslednom čase sa akosi často a neočakávane lúčime a príslušníkmi slovenského jaskyniarstva. V septembri 1971 nás prekvapila smutná sprava o smrti Vojtecha Benického vo veku 64 rokov. Činnosť Vojtecha Benického v slovenskom jaskyniarstve bola bohatá a rôznostranná. Veď už ako 17 ročný, nachádza zamestnanie pri sprístupňovacích prácach jaskyne Slobody, kde popri mnohých význačných osobnostiach mal možnosti dôverne sa zoznámiť s jaskyniarskou problematikou. Tu pracoval do r.1931, kedy odchádza za správcu jaskyne Domica, kde pracoval do roku 1938. Odtiaľ prechodí do Klubu slov. turistov a lyžiarov do r.1942. Roku 1944 sa stáva náčelníkom jaskyniarskeho zboru KSTL, ktorý však po roku 1948 zaniká.

Plného uplatnenia sa mu však dostáva až r.1949 po znárodnení jaskýň, kedy všeobecný hospodársky i kultúrny rozvoj v dôsledku socializácie vyžaduje urýchlene budovať kultúrne a rekreačná zariadenia i pri jaskyniach. V rámci týchto potrieb bol povolaný do funkcie riaditeľa Múzea slovenského krasu. Z tejto funkcie sa stal i tajomníkom novozaloženej Slovenskej speleologickej spoločnosti. V tomto období slovenské jaskyniarstvo zaznamenáva značné úspechy, ktoré pramenili z jednotnej organizácie sprístupnených jaskýň na Slovensku ako i zo súbežnej jednotnej organizácie dobrovoľného jaskyniarstva. V roku 1951 dochodí vo vedení Správy slovenských jaskýň k personálnym zmenám a ešte v tom istom roku aj k reorganizácii.

Tieto personálne zmeny sa odzrkadlili i v predsedníctve SSS a keďže hospodársky i organizačne činnosť SSS bola skoro úplne zabezpečená do tých čias SSJ, prejavili sa

postupne dôsledky i v SSS postupnou stagnáciou, až SSS sám V.Benický vyhlásil za rozpustenú.

V r.1963 prechádza pracovať z MSK na odbor kultúry a roku 1969 odchádza na dôchodok. Činnosť V.Benického v jaskyniarstve bola mnohostranná. predovšetkým treba vyzdvihnúť publikačnú činnosť od príležitostných správ až po samotnú publikáciu Slovenské jaskyne, ako i účasť na vydávaní zborníka Slovenský kras.

Skúsenosti V.Benického v rámci slovenského jaskyniarstva boli prebohaté. Veď sa mu podarilo byť celý život zamestnaný na tomto úseku, ba i v dobách zlých, v rokoch fašizmu a vojny si našiel svojským spôsobom možnosti oficiálneho uplatnenia v jaskyniarstve. Škoda, že tieto skúsenosti v rámci nových socializačných prúdov nášho života nevedel uplatniť a pekné výsledky kolektívneho vedenia z r. 1949-51 sa mu nepodarilo v nasledujúcich rokoch udržať. Pozdejšie negoval už akúkoľvek spoluprácu pri nových zjednocovacích snahách slovenského jaskyniarstva.

Tieto negatívne stránky pôsobenia boli zákonitým dôsledkom z nedostatočného pochopenia nových spoločenských prúdov. Možno to však ospravedlniť dobou a prostredím v ktorom žil a formoval svoj svetonázor. Napriek tomu však práca i osobnosť Vojtecha Benického ostane v slovenskom jaskyniarstve nezabudnuteľná.

R.R.

A k t u a l i t y

Úspešné liečenie v Gombaseckej jaskyni

V auguste t.r. sa uskutočnil ďalší turnus pokusného liečenia astmy a ochorení horných ciest dýchacích v Gombaseckej jaskyni v Slovenskom krase. Turnus, ktorý bol zameraný na overenie a doplnenie doterajších znalostí s liečbou v Gombaseckej jaskyni sa skončil úspešne. Potvrdil význam speleoterapie pre liečenie niektorých foriem astmy. Turnus opäť organizoval Dr.Karol Klincko z rožňavskej nemocnice v spolupráci so SSJ a s rožňavskými jaskyniarmi. Medzi pacientmi boli aj dve ženy a dve deti z Irackej republiky z ďalekého Bagdadu. Doterajšie úspešné výsledky by mali byť impulzom pre legalizovanie speleoterapie u nás.

Skvalitnenie služieb v slovenských jaskyniach

Za účelom kvalitnejších služieb pre návštevníkov v 11 sprístupnených jaskyniach Slovenska usporiadala SSJ anketu medzi návštevníkmi. Anketa, ktorá prebiehala v letnej turistickej sezóne, mala zistiť event. nedostatky a podnetnými návrhmi návštevníkov vylepšiť poskytnuté služby v jaskyniach. Zlosovateľné anketové lístky poslalo Správe jaskýň 266 návštevníkov z celej republiky. Na základe vyhodnotenia takto získaných návrhov sa vykonajú pre budúcu sezónu patričné technické a organizačné opatrenia a hodnotenie socialistickej súťaže medzi jaskyňami. Anketa bola zlosovaná a 22 výhercov dostalo ceny v celkovej hodnote Kčs 3.000.-

Ďalšie dôležité objavy v Moravskom krase

Profesionálna výskumná skupina pod vedením riaditeľa Moravského krasu Dr.Ladislava

Slezáka objavila v októbri t.r. rozsiahle priestory severne od priepasti Macocha v Moravskom krase. Výsledky naväzujú na prieskum ešte z r.1947-48. V nových priestoroch sú veľké dómy, veľkosti až 20/40/30 m s neobyčajne bohatou kvapľovou výzdobou. Dosiaľ preskúmané priestory v dĺžke necelého kilometra proti toku sa nachádzajú v hĺbke asi 100 m, čiže na hladinu Punkvy ostáva ešte okolo 30 m. Tieto výsledky majú prispieť k rozriešeniu dlhoročných problémov podzemného toku Punkvy.

Vyčistenie druhej plavby v Domici

Aj tohoročná turistická sezóna v Domici prebiehala bez návštevy jednej z najkrajších častí jaskyne -druhej, tzv. Diamantovej plavby. Táto atraktívna časť, ktorú tvorí podzemná koryto rieky Styx, tečúcej do susedného Aggteleku v Maďarsku, bola odstavená pre nepriaznivé podmienky prevádzky ešte r.1964. Pevne zabudovaná hrádza a niekoľko katastrofálnych záplav v minulých rokoch spôsobili usadenie obrovského množstva bahna a hliny v koryte podzemného potoka a znemožnili ďalšiu plavbu. Správa slovenských jaskýň zahrnuje do rámca rozsiahlych rekonštrukčných prác v Domici aj vyčistenie druhej plavby. V júni t.r. po komisionálnej prehliadke odborníkmi bolo rozhodnuté vypracovať alternatívne riešenia pre odstránenie usadenín. Pokročilosť prípravných prác ukazuje, že rekonštrukciu II.plavby je možno realizovať v roku 1972 a 1973. Rekonštrukcia zahŕňa tieto práce:

- Vyčistenie II.plavby
- úprava hrádze I.plavby
- úprava hrádze II.plavby
- rekonštrukcia osvetlenia II.plavby
- úprava nového východu z jaskyne

Po dokončení týchto prác bude aj táto časť jaskyne sprístupnená návštevníkom.

Podzemné priestory v pieskovci

Skupina speleológov z Vlastivedného ústavu v Olomouci uskutočnila v poslednej dobe prieskumné práce v Beskydách. V okolí známeho Radhošťa a Kněhyně preskúmali niekoľko menších jaskýň, medzi ktorými sú aj vertikálne priestory, hlboké až 50 m. Ide však väčšinou o puklinovité priestory v pieskovci s karbonátovou výplňou a vznikli pravdepodobne v ladových dobách. Priestory sú ťažko prístupné, sú plné sute a preto sú nebezpečné. Severomoravskí jaskyňari pokračujú v ďalšom prieskume vo vápenci v okolí Štramberka a Rychlebských hôr.

Chránia netopierov

Sovietski jaskyňari, ktorí pracujú v okolí Permu, umiestnili pri vchode do jaskyne Divja tabuľu, ktorou upozorňujú návštevníkov na zvýšenú opatrnosť pri prechádzke v jaskyni, kde sa zdržujú netopiere. V 31 sieňach jaskyne prezimuje pravidelne veľké množstvo netopierov, ktoré sa sem stiahnu na zimný odpočinok zo severnej časti permskej oblasti a zo stepí, susediacich s Uralom. V jaskyni je suchý a čistý vzduch, ktorého teplotúra pri vonkajších veľkých mrazoch neklesne nikdy pod + 2 - 3 °C.

E.M.

Prírastky speleologickej knižnice MSK August
- október 1971

ČSSR

Vestník ÚÚG,- 5.4,5/1971

Geológia - Sborník geologických ved.rada
G,sv.21

Spravodaj SSS, č.3/1971

Krasový sborník IX/1971

Slovenský kras TX/1971

Geografický časopis, č.3/1971

Bibliografia Rožňavského okresu /jaskyne/

Demekj,J. - Střída,M.: Geography of
Czechoslovakia

Krásy Slovenska, č.9,10/1971

Ochrana prírody, č.5,5/1971

Spravodaj Slovenský raj, č.2-3,4/1970

Mineralia Slovaca, č.10/1971

Zemepis sveta - Afrika

Časopis pro mineralógiu a geológiu, č.3/1971

Archeologické rozhledy, č.5/1971

ANGLIA

Studies in Speleology, vol.2/1971, Parts 3-4
Geographical Magazine, č.9/1971

AUSTRALIA

Australian Speleo Abstracts, č.1,2/1970 ASF
Newsletter, č.1/1971

BULHARSKO

Príroda, č.4/1971

FRANCÚZSKO

Spélunca, č.1-2/197

JUHOSLÁVIA

Geografski zborník - Acta geographica

MAĎARSKO

Fodor, I.: A Baradla- és Abaligeti barlang
homérsékletének vizsgálata

Fodor, I.: Az Abaligeti és Baradla barlangok
lógáramlási viszonyai Foldrajzi
közlemények,
č.1/1971

NDR

Neue Museumskunde, č. 3 » 4/1971

Abhandlungen des Staatlichen Muaeurca fur
Mineralo-

gie und Geológie zu Dresden, Bd.16

Archiv für Naturschutz und

Landchaftaforschung,

č.4/1970

NSR

Natur und Reimat, č.3,4/1971 Natur und
Museum, č. 8,9,10/1971

POLSKO

Kotarba, A.: Źłobki krasowe w Tatrách

Kotarba, A. : Vertikalnie zoni

paverchnostnich karstcvich procesov v

Zachod. Tatrách

PORTUGALSKO.

Speleo, č.5/1971

RAKÚSKO

Steirische Beiträge zur Hydrogeologie, 1970 /22/

RUMUNSKO

Moraviu, T. - Velcoa, V.: Principii si metode
de certerare in geografia fizica

TALIANSKO

Rassegna Speleologica Italiana, č.1-4/1970

USA

Caves and Karst, č.5,6/1970

Bulletin of the NSS, č.2/1971

Natural History, August-Sept.1971

NSS News, č.6,8/1971

ZSSR

Zemlevedenie, Tom IX/1971

KANADA

Cahiers de Géographie de Québec, č.35/1971

JAPONSKO

Memoirs of the National Science Museum,
č.3/1970

Bulletin of the National Science Museum,
č.4/1970

Upozorňujeme všetkých našich čitateľov, že už bola daná do predaja dávno očakávaná kniha

Ing. L.Rajmana, PhMr. Š.Rodu a MUDr.
K.Klincka :

MOŽNOSTI SPELEOKLIMATICKEJ TERAPIE V GOMBASECKEJ JASKYNI

Touto knihou autori upozorňujú na veľké možnosti využitia niektorých jaskýň pre liečebné účely. Nakoľko máme nepreberné množstvo jaskýň na území Slovenska, treba vrelo privítať a doporučiť túto publikáciu širokej verejnosti, v ktorej sa oboznamuje, s jaskyňami ako klimaticky vhodnom prostredí pri liečení niektorých onemocnení dýchacích orgánov.

Knihu si možno objednať v Múzeu slovenského krasu v Lipt. Mikuláši, Školská 4. Cena knihy je 10-Kčs.

Obsah

	Str.
Oslavy 50.výročia jaskyne Slobody.....	3
Stručná správa o činnosti oblastných skupínSSS za 1.polrok 1971.....	5
Priepastovitá jaskyňa Komíny na planine Pelc.....	13
Tomášovská jaskyňa v Stratenskej hornatine.....	15
Vyplňovanie cestovného príkazu pri prieskume oblastných skupín.....	18
Za Vojtechom Benickým.....	22
Aktuality	24
Prírastky speleologickej knižnice MSK	27
Obsah.....	31

S P R A V O D A J

Slovenskej speleologickej spoločnosti
č.4/1971

Vydalo Múzeum slovenského krasu, Liptovský Mikuláš v rámci vnútroústavných informácií pre spolupracovníkov v náklade 500 kusov

Tlač: Tlačiarne Liptovský Mikuláš